

Przewodnik dla twórców utworów audiowizualnych chcących odpowiedzieć na pytania Komisji Europejskiej w procesie konsultacji europejskiej reformy prawa autorskiego

Stowarzyszenie Filmowców Polskich przygotowało odpowiedzi na większość pytań Komisji, koncentrując się na kwestiach najbardziej istotnych z punktu widzenia praw naszych członków i naszych możliwości w zakresie zapewnienia godziwego wynagrodzenia za korzystanie z tych praw. **Bardzo jest istotne, aby twórcy dodawali własne wypowiedzi obok głosu swoich organizacji zawodowych. Zwracamy się zatem do Państwa z Apelem o włączenie się do procesu konsultacji. Niestety możliwe jest bowiem, że istotniejsza będzie liczba opinii niż ich treść.**

Dla Państwa wygody i ułatwienia, poniżej zwracamy uwagę na niektóre obszary (i odpowiadające im pytania), które najprawdopodobniej będą dla Państwa najistotniejsze. Podajemy także krótkie objaśnienie każdego z nich. Wybrane obszary to:

- Linkowanie – pytanie 11,
- Czas trwania praw autorskich – pytanie 20,
- Wyjątki i ograniczenia stosowania praw autorskich (dozwolony użytek) – pytania od 21 do 24,
- Treści generowane przez użytkowników – pytania 58 i 61,
- Prywatne kopiowanie – pytania od 64 do 71,
- Godziwe wynagrodzenie – pytania od 72 do 74.

Pytanie 80 daje możliwość zajęcia się „wszelkimi innymi kwestiami”, które Państwa zdaniem warto poruszyć.

Na powyższe pytania lub przynajmniej część z nich prosimy o udzielenie krótkiej odpowiedzi nawiązującej do stanowiska przygotowanego przez SFP w oparciu o już udzielone przez twórców odpowiedzi, którzy wypełnili ankietę, a które naszym zdaniem odzwierciedlają żywy interes autorów. Możecie Państwo również zmienić lub dostosować nasze propozycje, a także dodać inne istotne dla Państwa kwestie. **Prosimy o używanie własnych słów i nie kopiowanie w całości przykładowych odpowiedzi, ponieważ system komputerowy Komisji Europejskiej odrzuca stanowiska identyczne.**

Przetłumaczony kwestionariusz konsultacji jest dostępny na stronie internetowej podanej w poniższym linku: <http://www.creatorsforeurope.eu/pl/>, odpowiedzi na pytania można formułować w języku polskim – wystarczy wypełnić wszystkie interesujące Państwa sekcje, a następnie kliknąć przycisk pobierania na końcu formularza, aby otrzymać wypełniony dokument i przesłać go e-mailem na adres Komisji Europejskiej (markt-copyright-consultation@ec.europa.eu).

Termin składania wniosków do Komisji upływa **5 marca 2014 r.**

Linkowanie (pytanie 11)

Udostępnianie utworów w Internecie coraz częściej odbywa się za pośrednictwem linków. Powstało mnóstwo serwisów internetowych, które same nie oferują żadnych utworów (filmów, muzyki), ale jedynie odsyłają do innych stron, gdzie internauci mogą ściągnąć lub obejrzeć nielegalne materiały. Komisja Europejska zastanawia się, czy powinno się ścigać takich nieuczciwych pośredników internetowych, którzy zarabiają na łamaniu prawa, choć sami bezpośrednio nie udostępniają nielegalnych treści.

11. Czy udostępnianie linków prowadzących do utworów lub przedmiotów praw pokrewnych może być objęte prawem autorskim i – generalnie lub pod pewnymi warunkami – wiązać się z koniecznością uzyskania zgody posiadacza praw autorskich?

Tak - proszę o wyjaśnienie

Z perspektywy konsumenta oglądającego film w Internecie nie ma znaczenia czy ściągnął on sobie film na swój dysk i później odtworzył, obejrzał w streamingu bezpośrednio ze strony internetowej czy zapoznał się z nim klikając pod link. W każdym z tych przypadków, a więc również w przypadku linkowania, serwis udostępniający filmy powinien uzyskać zgodę posiadacza praw autorskich.

Konieczne jest także wprowadzenie surowych zasad odpowiedzialności za umieszczanie w Internecie linków głębokich (tzw. *deep linking*), prowadzących bezpośrednio do konkretnego nielegalnie wprowadzonego filmu do Internetu. Odpowiedzialność ta winna objąć zarówno podmioty, które bezpośrednio umieszczają takie linki, jak i pośredników internetowych, (Internet Service Providers), którzy ułatwiają taką działalność i na niej zarabiają.

Odpowiedzialności za umieszczanie linków prowadzących do nielegalnie umieszczonych w Internecie chronionych treści powinna być uregulowana jednolicie na terenie Unii. Istotną kwestią byłoby także powoływanie w krajach członkowskich odpowiednich urzędów do kontrolowania egzekwowania odpowiedzialności za naruszenia w Internecie. Procedura *notice and take down*, która nie jest zresztą uregulowana na gruncie unijnym, nie stanowi dostatecznego zabezpieczenia interesów podmiotów uprawnionych. Konieczne jest przyjęcie regulacji, które umożliwią otrzymanie danych osobowych podmiotów umieszczających w Internecie cudze treści bez zezwolenia oraz pozwolą na pociągnięcie do odpowiedzialności pośredników zarabiających na umieszczaniu w Internecie chronionych treści bez zezwolenia uprawnionych.

Jeśli chodzi natomiast o funkcjonowanie wyszukiwarek internetowych, nie przecząc ich podstawowej roli w szybkim dostępie do informacji, należy wprowadzić takie regulacje, które dopuszczałyby w pewnych sytuacjach obowiązek monitorowania i uniemożliwiania dostępu do wyników wyszukiwania, jeżeli wskazują linki do treści nielegalnych. Na obecnym poziomie techniki komputerowej nie stanowi problemu monitoring pod określonym kątem, stąd należałoby wprowadzić takie mechanizmy, które skłonią do współpracy twórców i

podmioty administrujące wyszukiwarkami, w celu stworzenia odpowiednich systemów monitorowania.

Czas ochrony (pytanie 20)

Wiele osób skupionych w lobby przeciwko prawom autorskim krytykuje okres ochrony praw autorskich w UE, uważając, że jest on zbyt długi. Międzynarodowa konwencja berneńska ustanowiła minimalny okres ochrony autora na długość jego życia oraz 50 lat po jego śmierci. W związku z zamierzonym celem Konwencji, a więc ochroną autora oraz dwóch pierwszych pokoleń jego potomków i dłuższą obecnie średnią długością życia, w latach 90. w UE wydłużono czas ochrony praw autorskich do 70 lat po śmierci autora. SFP nie widzi żadnego powodu, dla którego ten okres ochrony powinien zostać skrócony.

20. Czy obecne warunki ochrony praw autorskich mają nadal zastosowanie w środowisku cyfrowym?

Tak - proszę o wyjaśnienie

Głównym powodem dla ustalenia okresu ochrony autora przez czas jego życia i przez 70 lat po jego śmierci było wydłużenie się średniej oczekiwanej długości życia w Europie. Nie widzę żadnego powodu związanego z korzystaniem z utworów w środowisku cyfrowym, który negowałby zasadność przedłużenia okresu ochrony. Jako autor mam nadzieję, że dochody z moich wcześniejszych utworów pomogą mi kontynuować pracę, a później zapewnią godne życie na emeryturze. Uważam również, że jest to uzasadnione, aby moje dzieci i wnuki odziedziczyły moje prawa autorskie, i tym samym mogły zadbać o moje utwory i moje prawa osobiste do nich.

Ograniczenia i wyjątki od prawa autorskiego (dozwolony użytek) (pytania 21 - 24)

Prawo autorskie daje autorom wyłączne prawo do zezwalania innym na korzystanie z ich utworów. Prawo to pozwala autorom kontrolować, jak i kiedy utwór jest wykorzystywany oraz zapewnia wpływy finansowe stanowiące zachętę do dalszego tworzenia. Wyjątki od zastosowania prawa autorskiego (w Polsce zwane dozwolonym użytkowem) ustanawiają szczególne przypadki, w których utwory mogą być użyte bez zgody autora. Obecne prawo unijne określa zamkniętą listę 20 wyjątków (dopuszczalnych form dozwolonego użytku), częściowo opcjonalnych, obejmujących różne sposoby korzystania z utworów, które mogą zostać dozwolone przez prawo krajowe bez konieczności uzyskania zezwolenia autora. UE przeprowadza konsultacje na temat zasadności tego podejścia. Chce wiedzieć, czy lista wyjątków powinna zostać rozszerzona czy ograniczona, stać się obowiązkowa lub podlegać bardziej elastycznej wykładni.

Zamiar ograniczenia lub eliminacji prawa autora do kontroli sposobu wykorzystywania jego własności intelektualnej stanowi poważny krok w kierunku ograniczenia jego uprawnień. W związku z tym powinno mieć to zastosowanie tylko do szczególnych przypadków, które nie stoją w sprzeczności z normalnym wykorzystaniem utworu i nie są szkodliwe dla autora. Obecne prawo unijne jest więc już w stanie regulować zastosowanie wyjątków od praw autorskich w sposób, który równoważy interesy użytkowników i twórców chronionych utworów.

21. Czy istnieją problemy wynikające z faktu, że większość ograniczeń i wyjątków przewidzianych w dyrektywach unijnych dotyczących praw autorskich jest opcjonalna dla państw członkowskich?

NIE - Proszę o wyjaśnienie

Nie stanowi problemu fakt, że większość wyjątków i ograniczeń (zwanych w Polsce dozwolonym użytkowaniem) jest opcjonalna dla państw europejskich. Lista wyjątków jest bardzo długa i obejmuje wszystkie możliwe wyjątki od podstawowej zasady prawa autorskiego, zgodnie z którą każdy sposób korzystania z utworu wymaga zgody twórcy.

Należy jednak w pełni zharmonizować przepisy odnoszące się do dozwolonego użytku prywatnego. Na chwilę obecną istnieją znaczne różnice pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej w zakresie wdrożenia w tym zakresie przepisów dyrektywy dotyczącej prawa autorskiego. Wyjątek na rzecz prywatnego kopiowania jest w praktyce często nadużywany dla uzasadnienia eksploatacji kopii utworów pochodzących z nielegalnego źródła. Należy wyraźnie przesądzić na szczeblu europejskim, iż w granicach wyjątku dot. prywatnego kopiowania (dozwolonego użytku prywatnego) mieści się wyłącznie możliwość kopiowania utworów pochodzących z legalnego źródła (np. legalnie nabytego egzemplarza utworu).

22. Czy wdrożenie niektórych/wszystkich wyjątków powinno być obowiązkowe, a jeżeli tak, to czy istnieje potrzeba zharmonizowania tych wyjątków w większym zakresie?

NIE - Proszę o wyjaśnienie

Istniejąca lista wyjątków i ograniczeń w prawie unijnym (dozwolonych form dozwolonego użytku) jest wystarczająca i nie powinna być rozszerzana. Fakt, że lista jest zamknięta i nie można do niej niczego dodać, zapewnia już pewną harmonizację.

Jedynie wyjątek dotyczący prywatnego kopiowania (dozwolony użytek prywatny), któremu musi towarzyszyć godziwa rekompensata dla twórców, musi zostać bardziej zharmonizowany. Pozwoli to wszystkim krajom europejskim uwzględnić ten wyjątek w swoim prawie oraz systemy pobierania opłat kompensacyjnych (opłat od czystych nośników)

dla twórców. Jest to także korzystne dla konsumentów i transparentne dla producentów i importerów urządzeń i nośników uiszczających opłaty.

23. Czy do istniejącego wykazu powinny zostać dodane jakieś nowe ograniczenia i wyjątki lub coś powinno zostać z niego usunięte? Proszę o wyjaśnienie, z odwołaniem do konkretnych przypadków.

[Pytanie otwarte]

Nie ma potrzeby dodania nowych wyjątków do obecnej długiej listy wyjątków uwzględnionej w dyrektywie o prawie autorskim. Każdy nowy wyjątek ogranicza zakres praw autorskich przyznanych twórcy i możliwość swobodnego dysponowania przez autora swoim utworem.

24. Niezależnie od powyższych kwestii, czy istnieje potrzeba zapewnienia większej elastyczności w unijnych ramach regulacyjnych w zakresie ograniczeń i wyjątków?

NIE - Proszę o wyjaśnienie

Fakt, że wyjątki i ograniczenia w zamkniętym wykazie w dyrektywie o prawie autorskim są opcjonalne, zapewnia wystarczającą elastyczność. Kraje europejskie mogą zdecydować się na wprowadzenie tych wyjątków lub nie. Ponadto elastyczność w tej dziedzinie, jak np.: możliwość dodawania nowych wyjątków, które nie są częścią dyrektywy, prowadzić może do niejasności i mniejszej pewności konsumentów, kiedy można legalnie korzystać z utworów, a kiedy nie.

Szczególne zaniepokojenie budzi propozycja wprowadzenia w UE zapisu o „dozwołonym użytku” w stylu amerykańskim (tzw. fair use), ponieważ jest to absolutnie nieprzystosowane do polskiej, ale także europejskiej tradycji prawnej. Zwiększyłoby to także niepewność prawną w zakresie tego, co użytkownicy mogą zrobić z moimi utworami, a czego nie, ponieważ w systemie amerykańskim kwestie dozwołonego użytku mogą być rozstrzygane wyłącznie w sądach. Jako autor nie chcę być zmuszany chodzić do sądu za każdym razem, gdy uznaję, że mój utwór został bezprawnie wykorzystany bez mojej zgody. Wolę, aby wyraźne wyjątki były wprost określone w prawie.

Treści generowane przez użytkowników (pytania 58 i 61),

Nie ma uniwersalnie uznanej definicji tego, co stanowi treść wygenerowaną przez użytkownika (ang. user-generated content, UGC), ale kwestionariusz określa to mianem nowego rodzaju czynności podejmowanych w Internecie, w ramach których użytkownik wykorzystuje jeden lub kilka już istniejących utworów, coś w nich zmienia, coś dodaje, coś parodiuje i przesyła rezultat do sieci na określone platformy, blogi lub serwisy

społecznościowe (np. *You tube*, *Facebook*). Przeciwnicy praw autorskich wzywają do ustanowienia nowego wyjątku od stosowania praw autorskich, który objąłby UGC, natomiast SFP będzie bronić stanowiska, że wszystkie utwory (amatorskie lub profesjonalne) powinny podlegać tym samym zasadom prawa autorskiego w celu zapewnienia ich pierwotnym twórcom uzyskania wynagrodzenia za wykorzystanie ich utworów. Krótko mówiąc, nie jest potrzebny nowy wyjątek dla UGC.

58. (c) Czy napotkałeś/aś na problemy wynikające ze sposobu, w jaki użytkownicy korzystają z już istniejących utworów lub innych przedmiotów praw pokrewnych w celu rozpowszechniania nowych treści w Internecie, w tym za granicą?

TAK - proszę o wyjaśnienie

Nie sprzeciwiam się treściom generowanym przez użytkowników (tzw. *user-generated content*) jako takim. Bardzo dobrze znane mi są (podobnie jak większości autorom) procesy twórcze, które wykorzystują już istniejące utwory, w szczególności w sektorze audiowizualnym, w którym filmy bardzo często wykorzystują nagrany muzykę, a filmy dokumentalne są czasem złożone z fragmentów starszych utworów.

Uderzające jest natomiast żądanie niektórych osób, aby można było tworzyć UGC bez uzyskania zgody autorów już istniejących utworów, a jednocześnie, aby uznawać ich prawa do nowych utworów! Jest to nie do przyjęcia. W odniesieniu do treści tworzonych przez użytkowników trudno uzasadnić potrzebę wprowadzania odrębnych przepisów. W przypadku UGC powinno być wymagane uzyskanie zezwolenia autorów lub ich przedstawicieli tak samo jak przy korzystaniu z każdego innego utworu, w szczególności w celu zagwarantowania poszanowania ich praw osobistych.

61. Jeśli pojawiają się problemy, jak można je najlepiej rozwiązać?

[Pytanie otwarte]

Moim zdaniem rozwiązanie problemów z UGC leży w ustanowieniu programów licencyjnych zawieranych pomiędzy przedstawicielami posiadaczy praw autorskich jak np.: organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi (OZZ) dla sektora audiowizualnego a platformami społecznościowymi, a także programów mikro-licencji dla pojedynczych użytkowników. W rzeczywistości wiele przykładów programów licencyjnych jest już realizowanych (np. w branży muzycznej). Należy je wspierać i promować, aby platformy, które zarabiają dzięki UGC, dzieliły się swoimi przychodami z twórcami. Platformy internetowe zarabiające olbrzymie kwoty na reklamach wyświetlanych obok treści tworzonych przez użytkowników nie powinny być głównymi i jedynymi beneficjentami sukcesu UGC.

Prywatne kopiowanie (pytania od 64 do 71)

W większości państw członkowskich UE działają systemy wynagrodzeń dla autorów, rekompensujące im sytuacje, w których konsumenci skopiują ich utwory do użytku prywatnego (z wyjątkiem Wielkiej Brytanii, Irlandii, Luksemburga, Malty i Cypru). Jest to wyjątek od podstawowej zasady prawa autorskiego, zgodnie z którą twórca musi udzielić zgody na każdy sposób korzystania z jego utworu i może liczyć na wynagrodzenia z tytułu udzielenia takiej zgody.

Możliwość swobodnego kopiowania utworów dla celów prywatnych jest niezbędna dla funkcjonowania nowych rynków komercyjnych, przyciągając konsumentów do nowych cyfrowych produktów i usług. W praktyce niemożliwe jest także kontrolowanie skali takiego kopiowania, szczególnie w środowisku cyfrowym. Twórcy ponoszą jednak z tego powodu niewątpliwe straty finansowe, które powinny być rekompensowane poprzez system godziwego wynagrodzenia dla twórców w postaci opłat pobieranych przez ozz od producentów urządzeń i czystych nośników służących do prywatnego kopiowania. W Unii coraz częściej jednak podnoszone są głosy nawołujące do zlikwidowania opłat kompensacyjnych.

System opłat za prywatne kopiowanie jest – zdaniem SFP – niezbędny dla autorów, powinien zostać utrzymany, a ponadto usprawniony w zakresie korzystania z dozwolonego użytku prywatnego w środowisku cyfrowym.

64. Czy Twoim zdaniem istnieje potrzeba wyjaśnienia na poziomie UE zakresu i sposobu stosowania wyjątków dotyczących prywatnego kopiowania i reprografii w środowisku cyfrowym?

TAK - proszę o wyjaśnienie

Wyjątek w zakresie prywatnego kopiowania (dopuszczalny zakres dozwolonego użytku osobistego) powinien być nierozdzielnie połączony z godziwą rekompensatą dla podmiotów praw autorskich. Dzisiaj mamy w Polsce do czynienia z sytuacją, w której konsumenci mają bardzo szeroki wachlarz możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku (Polska ma jedno z najbardziej liberalnych przepisów w tym zakresie w Europie). Z drugiej strony mamy najniższy w Europie poziom opłat kompensacyjnych.

W odniesieniu do wyjątku dotyczącego prywatnego kopiowania na poziomie UE powinny zostać zatem uznane i wprowadzone w życie poniższe zasady:

- Możliwość prywatnego kopiowania jest nierozdzielnie połączona z odpowiednim wynagrodzeniem dla autorów.
- Pobieranie opłat za urządzenia i nośniki do tworzenia prywatnych kopii jest najbardziej skutecznym i opłacalnym sposobem organizacji systemu ściągania wynagrodzenia.

- Opłaty powinny być pobierane na jak najwcześniejszych etapach procesu sprzedaży, czyli od producenta lub importera urządzeń lub nośników służących do kopiowania.
- System prywatnego kopiowania powinien zostać dostosowany do ery cyfrowej. Konsumenci robią bowiem obecnie prywatne kopie częściej niż kiedykolwiek wcześniej, wykorzystując do tego coraz więcej nowych, połączonych ze sobą urządzeń, korzystając z nowego rodzaju usług.
- Istnieje potrzeba ustalenia na poziomie unijnym wspólnych zasad definiowania obowiązujących stawek opłat oraz określenia katalogu urządzeń lub usług, które powinny zostać objęte opłatami.
- Opłaty powinny być uiszczane w tym kraju, w którym końcowy konsument kopiuje utwór dla celów prywatnych, czyli kraju, w którym dochodzi do wyrządzenia autorowi szkody.
- Opłaty powinny być pobierane od wszystkich urządzeń i nośników służących do prywatnego kopiowania utworów, również takich które wykorzystywane są dla celów profesjonalnych.

65. Czy kopie cyfrowe wykonane przez użytkowników końcowych do celów prywatnych w ramach usługi, objętej licencjami posiadaczy praw autorskich, gdzie szkody posiadaczy praw autorskich są minimalne, powinny podlegać opłatom za prywatne kopiowanie?

TAK - proszę o wyjaśnienie

Jeśli zostałby zakwestionowany wyjątek dotyczący prywatnego kopiowania, a prywatne kopiowanie zostałoby objęte licencjami, jak jest to proponowane przez Komisję Europejską, na zmianie tej najbardziej ucierpieliby konsumenci i autorzy. Konsumenci straciliby wolność kopiowania, którą zapewnia dozwolony użytek, musieliby bowiem każdorazowo uzyskiwać zgodę twórców. Autorzy straciliby natomiast godziwe wynagrodzenie. Zyskaliby jedynie pośrednicy Internetowi, którzy zarabiają na ruchu w Internecie.

W Polsce prywatne kopie nie mogą być częścią umowy, a godziwe wynagrodzenie pobierane jest poprzez system opłat kompensacyjnych i rozdzielane wśród posiadaczy praw autorskich za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania. Jest to sprawiedliwy system, chroniący twórców przed wszelkimi nieuczciwymi transakcjami i gwarantujący, że wszyscy posiadacze praw autorskich osiągną korzyści z takiego wynagrodzenia.

Iluzoryczne jest przekonanie, iż nowe modele biznesowe pozwalają twórcom na uzyskiwanie wynagrodzenia bezpośrednio od właścicieli cyfrowych serwisów. W praktyce tylko nieliczni posiadacze praw autorskich udzielają licencji bezpośrednio serwisom internetowym. Scenarzyści, reżyserzy i inni współtwórcy utworów audiowizualnych, którzy przenieśli całość swoich praw na etapie tworzenia filmu na producenta (najczęściej za jednorazową opłatą ryczałtową) nie mają żadnych związków z serwisami cyfrowymi, a zatem nie mogą otrzymywać płatności indywidualnie i bezpośrednio od nich.

66. W jaki sposób zmiany w opłatach w odniesieniu do zastosowania ich do usług online (np. serwisów opartych na usługach przetwarzania w chmurze, umożliwiających na przykład posiadanie przez użytkowników kopii tego samego utworu na różnych urządzeniach) wpływa z jednej strony na rozwój i funkcjonowanie nowych modeli biznesowych, a z drugiej na przychody posiadaczy praw autorskich?

System opłat kompensacyjnych powinien uwzględniać zmiany w sposobie korzystania z utworów w erze cyfrowej. Obecnie częściej niż kiedykolwiek dotychczas dokonuje się kopiowania utworów dla celów prywatnych w ramach różnego rodzaju usług online. Konsumenci przenoszą piosenki i filmy z komputerów na twarde dyski, telefony, tablety, do internetowych serwisów przechowywujących pliki, a następnie z powrotem na komputer w celu ich zapisania i zapewnienia sobie możliwości dostępu do osobistych bibliotek, kiedykolwiek i gdziekolwiek zechcą. Wszystkie te procesy są niezaprzeczalnie czynnościami prywatnego kopiowania.

Systemy prywatnego kopiowania powinny wziąć pod uwagę wszystkie te kopie wykonane na różnych urządzeniach poprzez serwisy online, w tym usługi przetwarzania w chmurze. Nie utrudnia to rozwoju i funkcjonowania nowych modeli biznesowych.

67. Czy sądzisz, że uwidocznienie opłat na fakturach za produkty objęte opłatami stanowiłoby wartość dodaną?

TAK - proszę o wyjaśnienie

Opłaty powinny być łatwo widoczne na wszystkich rachunkach i fakturach, a także w umowach zawieranych w łańcuchu sprzedaży przez poszczególnych importerów i producentów. Dla każdego zainteresowanego, przede wszystkim konsumentów, jasny i czytelny powinien być poziom obciążeń za poszczególne nośniki i urządzenia.

Dodatkowo konsumenci powinni być stale informowani o łącznej wysokości pobieranych przez organizacje zbiorowego zarządzania opłat oraz o ich przeznaczeniu, a także bardziej generalnie o istocie mechanizmu, dzięki któremu mogą swobodnie dokonywać kopii legalnie rozpowszechnionych utworów dla swoich celów prywatnych.

71. Jeśli zauważyłeś/aś konkretne problemy z bieżącym funkcjonowaniem systemu opłat, jaki byłby najprostszy sposób na ich rozwiązanie?

[Pytanie otwarte]

System opłat kompensacyjnych powinien obejmować wszystkie urządzenia i nośniki, których wartość zwiększa się dzięki temu, że można za ich pośrednictwem kopiować utwory lub

przechowywać multimedia. Dlatego też należy dążyć do stworzenia spójnej definicji urządzeń i nośników podlegających opłatom za prywatne kopiowanie w poszczególnych państwach członkowskich. W całej Europie należy opracować szybkie i zharmonizowane procedury ustalania opłat.

Popieram także zgłaszaną od lat propozycję posiadaczy praw autorskich, polegającą na wprowadzeniu jednego punktu składania deklaracji przez producentów i importerów. Ułatwiłoby to procedurę składania deklaracji i wnoszenia płatności przez producentów i importerów. Za pośrednictwem takiego mechanizmu („Europejskiego Punktu Centralnego”) sprzedawcy oferujący sprzedaż na odległość mogliby składać deklaracje sprzedaży urządzeń kwalifikujących się do opłaty za prywatne kopiowanie w jednym unijnym punkcie wprowadzania danych, podczas gdy wynagrodzenie byłoby fakturowane i opłacane w kraju przeznaczenia. Taki system pozwoliłby bezproblemowo przekazywać opłaty do kraju, w którym urządzenia sprzedawane są konsumentom, a Ci uzyskują możliwość kopiowania za ich pośrednictwem utworów dla celów prywatnych.

Godziwe wynagrodzenie autorów (pytania 72-74)

UE chce wiedzieć, czy autorzy są wynagradzani w należyty sposób za tradycyjne oraz internetowe wykorzystanie ich utworów, czy i w jaki sposób uzyskali stosowne wynagrodzenie oraz chce poznać przeszkody - jak np.: nieuczciwe klauzule umowne - którym muszą stawić czoła.

Odpowiedzi na to pytanie będą różne w zależności od indywidualnych doświadczeń, ale prosimy o włączenie się do tej debaty. W ramach ogólnego komentarza odnosimy się do propozycji SFP dotyczącej ustanowienia dodatkowego, niezbywalnego prawa do wynagrodzenia za korzystanie z utworów audiowizualnych online.

72. Jaki jest najlepszy mechanizm (lub połączenie mechanizmów) dla zagwarantowania, że autorzy otrzymają odpowiednie wynagrodzenie z tytułu eksploatacji ich utworów i artystycznych wykonania?

[Pytanie otwarte]

W odniesieniu do utworów audiowizualnych dotychczasowa ochrona w postaci zapewnienia reżyserom, scenarzystom i innym współtwórcom wynagrodzenia z tytułu eksploatacji tych utworów jest niewystarczająca i należałoby ją dostosować do aktualnych realiów technologicznych i rynkowych. W przypadku współtwórców utworów audiowizualnych nie istnieje w Europie takie jednolite rozwiązanie stanowiące swego rodzaju „najlepszy mechanizm” dla zapewnienia, że otrzymują oni proporcjonalne wynagrodzenie za wykorzystywanie ich utworów na wszystkich nośnikach i platformach.

W przemyśle filmowym i telewizyjnym zasadą jest przekazywanie przez współtwórców utworów audiowizualnych całości autorskich praw majątkowych na rzecz producenta utworu

za zapłatą jednorazowego wynagrodzenia, które bardzo rzadko odzwierciedla późniejsze wpływy uzyskiwane z dystrybucji (tzw. kontrakty buy-out). Do specyfiki utworów audiowizualnych należy, iż głównym beneficjentem ich eksploatacji są osoby trzecie (pośrednicy, producenci, dystrybutorzy), a nie faktyczni twórcy. Należy im stąd zapewnić możliwie proporcjonalny udział w zyskach płynących z eksploatacji utworów.

Wynagrodzenie zapewnione w dyrektywie o najmie jest nieadekwatne do obecnej sytuacji technologicznej i niewystarczające. Przy postępującej cyfryzacji i przenoszeniu dystrybucji utworów do Internetu najem egzemplarzy filmów (wypożyczanie płyt) stracił zupełnie ekonomiczne znaczenie. Konieczne jest zatem dokonanie ponownej oceny sposobów eksploatacji, w których uzasadnione byłoby przyznanie twórcom niezrzekalnego i niezbywalnego prawa do wynagrodzenia za eksploatację utworu audiowizualnego (np. w postaci *video-on-demand*). Konieczne byłoby objęcie tym prawem możliwie szerokiego zakresu nowoczesnych form eksploatacji, przy uwzględnieniu tempa innowacji i postępu technicznego.

Te dodatkowe płatności związane z eksploatacją utworów są niezbędne dla autorów filmowych, aby zarobić na życie w okresach pomiędzy projektami. Cechą charakterystyczną tego zawodu jest fakt, że przygotowanie filmu i przekazanie go do produkcji może potrwać lata. Aby system pobierania wynagrodzeń mógł dobrze funkcjonować, należy prawnie upoważnić organizację zbiorowego zarządzania do dochodzenia wynagrodzenia od serwisów internetowych i rozdzielania go pomiędzy wszystkich uprawnionych.

73. Czy istnieje potrzeba podjęcia działań na poziomie unijnym (np. zakazanie niektórych klauzul w umowach)?

TAK - proszę o wyjaśnienie

Popieram interwencję Komisji mającą na celu zapewnienie godziwego wynagrodzenia za eksploatację utworów i uczciwych praktyk umownych.

W wielu krajach europejskich reżyserzy, scenarzyści i inni współtwórcy ponoszą szkody ze względu na nieuczciwe warunki umowne (nadmierne przenoszenie praw w odniesieniu do zakresu i czasu trwania praw, przenoszenie praw do wynagrodzenia, itp.) nałożone na nich przez producentów lub nadawców podczas negocjowania ich indywidualnej umowy. Potrzebne są bardziej zbilansowane zasady i praktyki w zakresie zawierania umów.

Nie rozwiąże to oczywiście wszystkich problemów, w szczególności w kwestii wynagrodzenia za eksploatację utworów. Wszelkie inicjatywy w tej dziedzinie powinny zatem uzupełniać wprowadzenie do prawodawstwa UE niezrzekalnego i niezbywalnego prawa do wynagrodzenia dla twórców audiowizualnych za udostępnianie ich praw, na podstawie wpływów z rozpowszechniania ich utworów, zebranych od finalnych dystrybutorów i rozdzielanych wśród autorów za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania.

74. Jeśli Twoim zdaniem obecne przepisy nie są skuteczne, jaka byłaby propozycja rozwiązania istniejących problemów?

[Pytanie otwarte]

Proponuję wprowadzenie europejskiego aktu prawnego, który zapewni twórcom audiowizualnym niezbywalne i nienaruszalne prawo do wynagrodzenia za eksploatację ich utworów na podstawie wpływów wygenerowanych w wyniku rozpowszechniania ich utworów i zebranych od finalnych dystrybutorów przez organizacje zbiorowego zarządzania, które rozdziela to wynagrodzenie wśród autorów.

Równocześnie należy zwrócić uwagę na opracowanie kluczowych standardów dla wprowadzenia sprawiedliwych i wykonalnych warunków umownych do zastosowania w poszczególnych umowach, w tym zakazu stosowania niektórych klauzul w umowach.

Inne zagadnienia

Zalecamy wykorzystanie tego ostatniego pytania otwartego, aby zająć się potrzebą umieszczenia autorów w centrum polityki względem praw autorskich. Celem jest zwiększenie legitymizacji systemu praw autorskich i zapewnienie, że twórcy są pierwszymi i głównymi beneficjentami opłat licencyjnych i wynagrodzenia opłacanego przez użytkowników. Wzmocniłoby to wezwanie do działania wyrażone w odpowiedziach na pytania związane z wynagrodzeniem. Oczywiście można tutaj zająć się innym zagadnieniem, które Państwo chcecie poruszyć, a które nie zostało jeszcze omówione.

80. Czy są jakieś inne ważne sprawy dotyczące unijnych ram prawnych w zakresie prawa autorskiego? Proszę o wyjaśnienie i wskazanie, w jaki sposób takie kwestie powinny zostać rozwiązane.

Bardzo istotne jest, aby europejska debata na temat prawa autorskiego postawiła w centrum uwagi twórców. Po latach nieufności i ataków na prawa autorskie przez grupy użytkowników i konsumentów, którzy chcą osłabić system ochrony praw autorskich, istnieje znacząca potrzeba zagwarantowania, że system działa na rzecz twórców i promuje kreatywność, wolność słowa i upowszechnianie kultury.

Większa legitymizacja dla prawa autorskiego oznacza zapewnienie, że twórcy są pierwszymi i głównymi beneficjentami opłat licencyjnych i wynagrodzeń opłacanych przez użytkowników.

Stowarzyszenie Filmowców Polskich i nasi członkowie chcieliby Państwu podziękować za poświęcenie czasu na wypełnienie kwestionariusza oraz wsparcie twórców w obronie ich praw autorskich. Jeśli uważacie Państwo, że istnieją jakieś kwestie, które nie zostały ujęte w niniejszych pytaniach, a o których według Państwa SFP powinno wiedzieć, możecie się Państwo z nami skontaktować za pośrednictwem e-maila biuro@zapa.org.pl